Ir a la versión castellana
.doc .pdf

Versió catalana
.htm .doc

LAMIARRITA 2026
amb DOMINGO MELERO

¿Què és Lamiarrita?

Buenas tardes, buenas mañanas, Mingo:
(m'ha costat més d'una tarda, més d'un matí)

Suposo que ja hauràs descansat. I potser amb la satisfacció de pensar que no has defraudat ni el que et va proposar (recorda que vaig ser jo) ni el conjunt de l'auditori.

Sempre és bo deixar per escrit allò que, durant aquests dies, en els temps permesos al "*poble*", he pogut dir.

En un dels primers dies vas treure el tema de "*Pregunta*" / "*Resposta*". Vaig aprofitar per dir que Déu no és una "*Pregunta*", sinó una "*Resposta*". Això potser ja ho hauria pogut dir aquella tarda a *La Claret*, quan el nostre amic Carles Comas va presentar el seu llibre ***Creure en Déu?***, però ja saps que sóc força tímid.

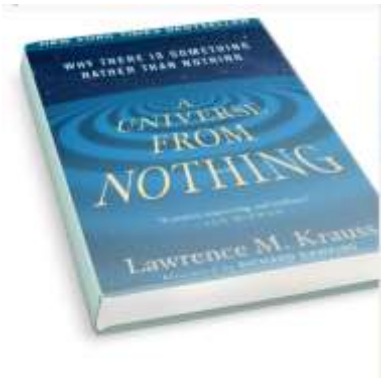
> Possiblement ha estat un error (però de qui?) no haver convidat durant tots aquests anys al Carles perquè fos el "*predicador*" de Lamiarrita. Suposo que ara em diria que ja és tard…

Per als que hem escoltat el pare Eusebi Colomer ja sabíem, des de fa anys, que la pregunta és: "*Per què hi ha alguna cosa i no més aviat el no-res*?".

"*Déu*" és una de les respostes humanes, de cap manera "divina", una resposta que ha anat tenint un llarg recorregut, des dels "*follets*" que s'entremetien en les coses dels humans, passant per les "*meigas*" de Zurragamurdi (per a alguna cosa et vaig portar allà), fins arribar a formular el "*en un sol Déu, Pare omnipotent, creador del cel i de la terra, de totes les coses visibles i invisibles*" (εἰς ἕνα Θεόν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν ἀοράτων). Poso el text original pel que després diré.

Ja fa uns quants anys (2012 - 2014) vaig mantenir un triple diàleg amb Juan Manuel Mauri, que sent ja un "*legautià*" va participar uns anys a les nostres trobades de Lamiarrita. El triple diàleg partia d'un article seu publicat a "*Cuadernos de la Diáspora*" (núm. 23, maig-novembre 2011, pp. 173-189), revista dirigida per tu.

Ara, en rellegir el tercer diàleg ("*El misteri de Jesús, el misteri de Déu, el misteri de la Realitat*"), puc precisar (ja saps que m'agrada precisar) que la "*Pregunta*" ja ens ve formulada per Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716), pregunta que encara, any 2013", fabricava "*bestsellers*".

No cal dir-te que per a l'autor d'aquest *bestseller* (Lawrence M. Krauss) el "*Misteri de la Realitat*" no conduïa a cap "*Misteri de Déu*". Tampoc cal dir que cap de les meves tres respostes va tenir el beneplàcit de sortir publicada al següent número de *Cuadernos de la Diáspora*. Ara no et queixis si alguna editorial no vol publicar els teus llibres. Per precisar una mica: alguna coseta meva sí que ha sortit publicada a *Cuadernos*.

Per ampliar aquest tema pots rellegir "*El misteri de Jesús, el misteri de Déu, el misteri de la Realitat*"

Hi hagué un vespre, hi hagué un mati...

Un dels temes, ja anunciats amb anticipació, era el de Natzaret. Fàcil em va ser preparar la meva intervenció vespertina. Vaig recordar al llibreter de *La Claret*: "*Si jo no conec aquest llibre, és que no existeix*". El gran Orígenes podria dir el mateix: "*Si jo no el conec, és que no existeix*". Orígenes, "*el més gran i més conscienciat erudit de l'església antiga*" i "*excel·lent filòleg*", després de fer un munt de senderismes pels camins de Palestina per a -com ell mateix diu- "*visitar els llocs per aprendre per investigació els passos de Jesús i dels seus deixebles i dels profetes*", no va ser capaç de donar-nos la localització de Natzaret. Conclusió evident per a mi: Natzaret no existia en aquells temps, en temps de Jesús. I vaig afegir, en veu més baixa que potser alguns o algunes no van arribar a sentir: Si no va existir Natzaret, existiria un Jesús de Natzaret?

Vaig aprofitar aquesta breu intervenció (suposo que vas adonar-te que les meves intervencions solen ser breus, sense allargar-me innecessàriament) per fer gala dels meus coneixements exegètics. En el text original grec la paraula "*Natzaret*" (número Strong 3478, que recull els termes Ναζαρὰ [2] / Ναζαρέτ [4] / Ναζαρέθ [6]) surt 12 vegades. Com és que aquestes "*12 vegades*" es converteixen en 17 a la *Reina-Valera*, en 25 a la *Bíblia Catalana Interconfessional* i en 29 a l'anglesa del *King James*?

I l'expressió "*Jesús de Natzaret*" (᾽Ιησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ), que a tants els agrada repetir (a mi també m'agradava), surt al text original grec de tot el Nou Testament 3 vegades (Mt 21, 11 / Jn 1, 45 / Ac 10, 38), 3 vegades que a la *Bíblia Catalana Interconfessional* passen a ser 16 vegades. ¿Jocs de màgia més portentosos que els que realitzava l'avui tan recordat Tamariz, el mag espanyol reconegut universalment?

I puc afegir i afegeixo: fora dels evangelis i dels Fets, "*Natzaret*" no surt per res a la resta de tots els altres escrits del Nou Testament. Ja saps que tampoc sortia gens als de la bíblia hebrea.

Pots rellegir "la meva *Nadala*", la que et vaig enviar per felicitar-te el Nadal del 2023 i també "Les "*ignoràncies*" d'Orígenes, ¿proves de no-existència?"

Hi hagué un vespre, hi hagué un mati...

Ja vaig advertir que, pels meus problemes d'audició agreujats pel nostre afany a mantenir les xerrades a la sala amb pitjors condicions acústiques, potser no havia comprès ben bé la teva exposició, però no em vas negar el resum que vaig fer: segons Légaut, els deixebles, després dels seus contactes amb Jesús, arriben a oposar-se a la seva religió. Vaig qualificar aquesta visió de Légaut de *simplista*, de molt simplista. ¡Jo que ja fa anys que parlo (millor, que em pregunto) sobre *"l'apassionant debat sobre els orígens del cristianisme"!*

No continuaven els deixebles anant al temple? I no seguien amb la circumcisió? I no seguien observant les normes sobre aliments i menjars? Van abandonar la bíblia hebrea? D'on va sortir el judeocristianisme?"

Recorda també que no van ser "*els de Jesús*" els que van abandonar la Sinagoga, sinó que va ser la Sinagoga la que va expulsar "*els de Jesús*", per la *Birkat ha-Minim*. Però això va passar quan tots els que van tenir contacte amb Jesús ja havien mort.

No nego el conflicte, però aquest conflicte, per les fonts que tenim, no és produït pels deixebles que van estar en contacte amb Jesús, sinó per aquell o aquells que no només no van tenir cap contacte amb Jesús, sinó que van fer gala de no haver-los tingut. Em refereixo, com ja deus haver sospitat a Pau, el de Tars.

No crec que ara ho trobi, però recordo que Josep Montserrat Torrens deia (potser a "*La Sinagoga cristiana*") que en aquell temps hi va haver dos intents d'universalitzar el judaisme: un, liderat per Filó d'Alexandria; l'altre, per Pau de Tars.

Potser Légaut no hauria estat tan "*simplista*" si hagués conegut aquest text d'Earl Doherty, que jo he citat ja diverses vegades.

¿No va arribar a preguntar-se Légaut (o no arribes a preguntar-te tu) com era que en aquella reunió en què la discussió es va anar caldejant [πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης], però no tant com a la d'Antioquia [γενομέ καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης] (la que alguns denominen com a *Primer Concili de Jerusalem*) ningú, ni els uns ni els altres, ni en la versió dels Fets [15, 6-35] ni en la versió paulina de Gàlates [2, 1-10], recordés alguna de les seves paraules, alguna de les seves pràctiques, algun dels seus mandats, algun dels seus fets, per justificar i assentar la seva postura?

Una vacuna contra aquest "*simplisme*" de Légaut podria ser (un recurs que estava al teu abast) la lectura d'"¿Un batiburrillo sobre Jesús en los orígenes del cristianismo?". A partir d'una lectura d'Eliseo Ferrer, un home nascut a Ontinyena, un poble de Huesca, que va cursar el seu batxillerat en una escola professional. I ja em veig Natanael exclamant-se de nou: "*D'Ontinyena en pot sortir res de bo?*"

I ara se m'acut una imatge. La figura que tenim de Jesús sorgeix d'una coctelera on hem barrejat tots aquests ingredients -potser en sobra algun, potser en falta algun- assenyalats per Eliseo Ferrer, encara que no arribem a saber en quines quantitats.

Hi hagué un vespre, hi hagué un mati...

Vaig recordar Javier Domínguez, un antic jesuïta vinculat a les Vanguardias Obreras de Madrid, recordat ara com "*El jesuïta antisistema*". Un dia, corria l'any 2020, em va enviar un manifest ("*La revuelta de las mujeres en la Iglesia hasta que la igualdad se haga costumbre*") en què anunciaven que " *Seguiremos trabajando en ella hasta recuperar la comunidad de iguales que trajo Jesús* ". Vaig aprofitar per fer el meu comentari. I en Javier em va amonestar: "*Es momento de apoyar a las mujeres en sus reivindicaciones, no de ponerles los puntos sobre las íes*".

Li vaig respondre: Posar "*els punts sobre les ies és gairebé la meva forma d'apostolat, un apostolat no dirigit únicament a dones, sinó també a homes*".

I així, un dia em vaig animar a posar "*els meus punts sobre les ies*" a unes pàgines de Marcel Légaut, publicades al núm. 20 (maig-novembre 2008) de CUADERNOS DE LA DIÁSPORA amb el títol *Haced esto en mi memoria*.

Com ja t'ho vaig enviar al seu moment, permet-me només apuntar unes dades:

- Em sembla que Légaut sap "*massa*" de Jesús, oblidant-se de "*la distància de 9 metres*" que hem de respectar entre Jesús i els evangelis. En aquest cas, seria millor dir entre Jesús i els diversos documents evangèlics.
- No és "*honest*" dir que Jesús va conferir a la seva mort el caràcter sacrificial pel qual Israel reconeixia litúrgicament la seva dependència de Déu. El "*honest*" seria dir que Pau en una de les seves cartes (2Cor 5, 14-17), va introduir una

interpretació sacrificial veterotestamentària: *un home ha mort per tothom* (εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν).

- No tots els grups de seguidors i seguidores de Jesús van acceptar la interpretació paulina. Coneixia el teu amic Marcel Légaut la Διδαχὴ? També circula sota el títol de "*Doctrina dels [dotze] Apòstols*". El dia anterior havíem celebrat la litúrgia vespertina seguint el model eucarístic de la Διδαχὴ. I acabàrem cantant *La Internacional*, aquest cant judeocristià.
- Si hagués conegut aquest text (descobert el 1873, publicat el 1883) potser hauria arribat a les mateixes conclusions que John Dominic Crossan: que no hi va haver aquest "*últim*" sopar.
- Algunes expressions de Marcel Légaut no em semblen justificades, per exemple, quan fica al mateix sac tots els apòstols.
- No sé si Marcel Légaut distingeix bé en els seus escrits "*els deixebles*", "*els apòstols*", "*els Dotze*", no fos cas que, com Mary E. Mills, barregi aquests tres termes ben diferents.
- Lluc és l'únic evangeli que recorda el "*Feu això en memòria meva*", aquesta "*última recomanació*" del Senyor i el copia de Pau, un que no surt a la fotografia de Leonardo. Poc fonament doncs per a tot l'edifici que es munta Marcel Légaut.

Em sembla que el teu amic Marcel Légaut no rellegia els diversos documents del Nou Testament amb la mateixa profunditat que jo als meus vuitanta anys.

Pots ampliar aquests "*punts sobre les ies*" amb la lectura del text (http://usuaris.tinet.cat/fqi_ct04/mingo_legaut_ct.pdf). I darrerament he tornat sobre el tema de la "*institució*": *Un "últim" sopar?*, en un dels meus comentaris al capítol "JESÚS" de *El devenir de una ilusión* d'Alfredo Fierro.

No et creguis que "*els meus punts sobre les ies*" serveixin de ben poc: Esteban ens va fer una eucaristia no tan "*sacrificial*", encara que podria aprofitar una mica més "*els meus punts sobre les ies*". Si vols comprovar-ho...

Hi hagué un vespre, hi hagué un mati...

Entre la quantitat de papers que ens vas donar (després et manifestaràs per salvar l'Amazònia!) n'hi havia un sobre els "*credos*" primitius. Ja el coneixia i l'he utilitzat (amb els deguts permisos demanats en el moment degut) a la meva web. Et vaig manifestar breument la meva sorpresa en trobar-hi la paraula "*Jesucrist*".

No sé com t'atreveixes a presentar a un auditori tan respectable com el nostre uns textos antics només en la traducció i no en el text original.

Sortia la paraula "*Jesucrist*" en aquests "*credos*" primitius? Podia dubtar-ho, ja que sabia que la paraula "*Jesucrist*" no surt mai al text original grec dels escrits del Nou Testament. Si em llegissis…

"Jesucrist" no existeix...

En arribar a casa, gairebé sense descansar, vaig buscar el que possiblement serà l'únic *Denzinger* del barri (Tindria don Faustino un?). Els meus dubtes estaven plenament justificats: no existia la paraula "*Jesucrist*". Al text llatí apareix "*Iesum Christum*" (dues paraules, no una sola); en els textos grecs "*Ἰησοῦν Χριστὸν*" (una altra vegada dues paraules, no una sola).

Tal com va fer Cipriano de Valera amb la bíblia de Casiodoro de Reina (la primera en castellà, publicada l'any del Senyor de 1569 a Basilea), ambdós monjos jerònims del Monestir de San Isidoro del Campo (Sevilla) que van fugir a Europa, jo també he revisat el teu text, ampliant-ho de quatre a cinc columnes, afegint el text original (en un cas, llatí; en un altre, grec) i algunes notes.

Treball que em va portar hores i hores i que te l'ofereixo "*free i online*" per a les teves futures conferències.

http://usuaris.tinet.cat/fqi_sp04/credos_mingo_miquel_sp.pdf

Ja veus, una única correcció: la de "*Jesucrist*" per "*Jesús el Messies*", seguint la traducció de *La Nueva Biblia Española* de Luis Alonso Schökel i Juan Mateos.

I per això tantes voltes i voltes?, em diràs.

Doncs sí. Vegem-ho.

Si vas a ESADE a fer una conferència (cosa molt difícil, però no impossible, després del gran èxit d'aquests dies) i parles de "*Jesucrist*", ningú no et dirà res. Però si vas a ESADE i parles de "*Jesús el Messies*", és fàcil que et diguin: "*Escolti, senyor, que aquesta assignatura del Messies ja fa anys que l'hem suprimida*". I potser *un dels vells del poble* t'afegeix: "*Sí, sí, fa anys, molts anys, quan hi havia un jesuïta del PSUC…*"

Afirmaria Légaut, o el seu bon deixeble, el que afirmava Pau:

Ac 17, 3 I que aquest és el Messies,
aquest Jesús, que jo us anuncio.
καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός,
Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

Si em llegissis…

Jesús i Messieas en els Fets dels Apòstols

¿Existien "cristologies" abans de Jesús de Natzaret?

A mi els *Exercicis de Lamiarrita* em duren més d'una setmana.

Ja acabarem de parlar aquest setembre pujant o baixant el Peñalara.

Mentrestant, amb tota cordialitat.

Miquel, q.b.s.m.

Bonavista (Tarragona)
Agost 2026